

**Кауарзы дөйөм
белем биреү
мәктәбенең
2 класс укыусыны
Кунакбаева
Элинаның
җилми-тикшеренеү
эше**

***Башкорт
телендә
« әсә» һүзе***

Эзләнеү максаты: “Әсә” һүзенең башкорт телендә әһәмиәтен күрһәтеү.

Бурыстары:

«әсә» һүзенең кулланылышын күзәтеү;

«әсә» һүзенең мәғәнәһен асыу;

был һүзенең фольклорза, әзәби әсәрзәрзә

кулланылыуын күзәтеү;

һүзлек байлығын арттырыу.

Эзләнеү объекты: «әсә» һүзенең мәғәнәһе, төзөлөшө, кулланылышы.

Эзләнеү субъекты: башкорт теле һүзлектәре, әзәби әсәрзәр

Актуаллеге: «әсә» һүзенең башкорт теле һәм әзәбиәтендә тоткан урынын һәм әһәмиәтен асыклау.

Башкорт теленең аңлатмалы һүзлегендә ике төрлө мәғәнәһе бирелә :әсә

1. Балалы катын. *Әсә булыу. Әсә йөрәге. Әсә һөтө. Бер әсә балалары.*

2. Күсмә мәғәнәлә. Ярзам табырзай изге урынға әйтелә. **Урал-әсә, Ер-әсә әсәй** һүзе һүзлектә: Баланың әсәһенә өндәшеү һүзе. *Хуш бул, әсәй! .Һаумы, әсәй!*

Башкортса-русса һүзлектә: әсә мать, мама;

БАШКОРТ ТЕЛЕНЕН АҢЛАТМАЛЫ ҺҮЗЛЕГЕ

М. Ф. Усманова

**БАШКОРТСА-РУССА
СИНОНИМДАР ҺҮЗЛЕГЕ**

**БАШКИРСКО-РУССКИЙ
СЛОВАРЬ СИНОНИМОВ**

Мәкәлдәр

*Үз әсәң бауырһак, үгәй инәң — һарымһак.

*Әсә янында бала етем булмай.

*Әсә куйыны тундан йылырак.

*Әсә йылыһы — қояш йылыһы.

*Йәннәт әсәйзәрзең аяк астында.

* Әсәһез ғаилә һүнгән усақ .

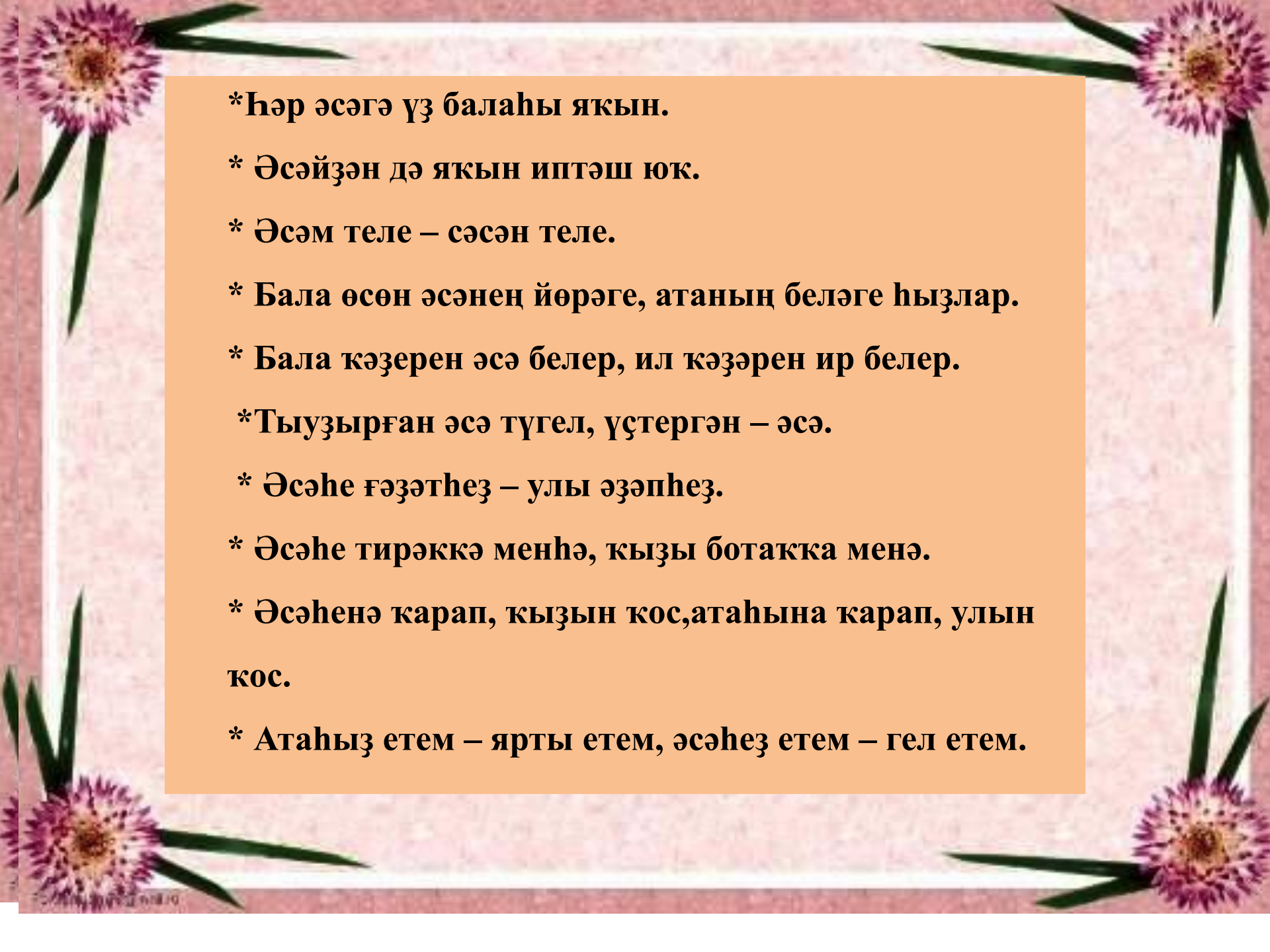
* Әсәһен кәзерләгән кәзерле булыр.

* Қояш – яктылык, әсәй – бәхетлек.

*Әсәйгә бөтә балалар за бер.

*Әсә йөрәге қояштан да нығырак йылыта.

*Қош язға қыуана, бәпес – әсәйгә.

* Һәр әсәгә үз балаһы якын.

* Әсәйзән дә якын иптәш юк.

* Әсәм теле – сәсэн теле.

* Бала өсөн әсәненц йөрәге, атаның беләге һызлар.

* Бала кәзерен әсә белер, ил кәзерен ир белер.

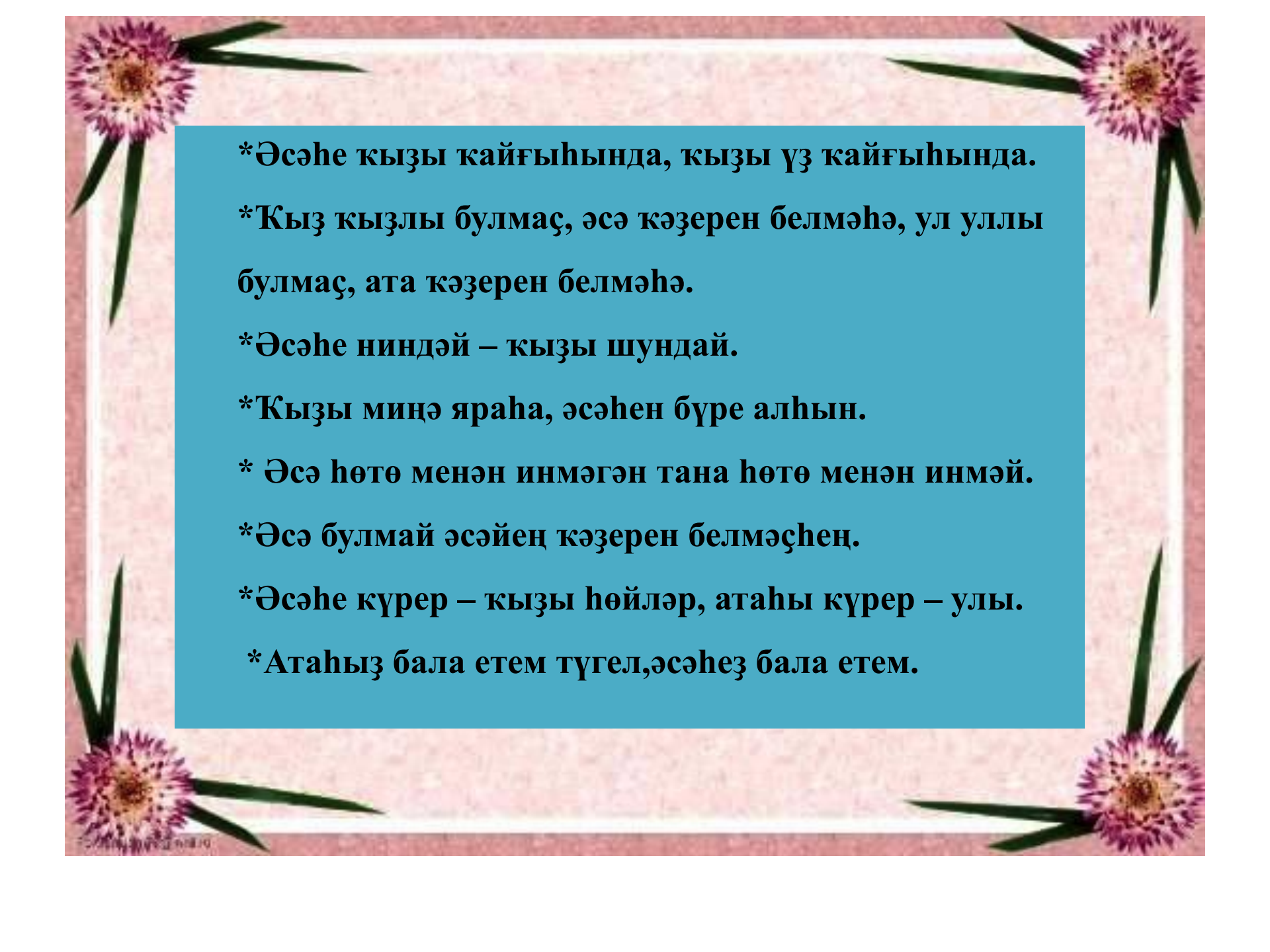
* Тыузырған әсә түгел, үстергән – әсә.

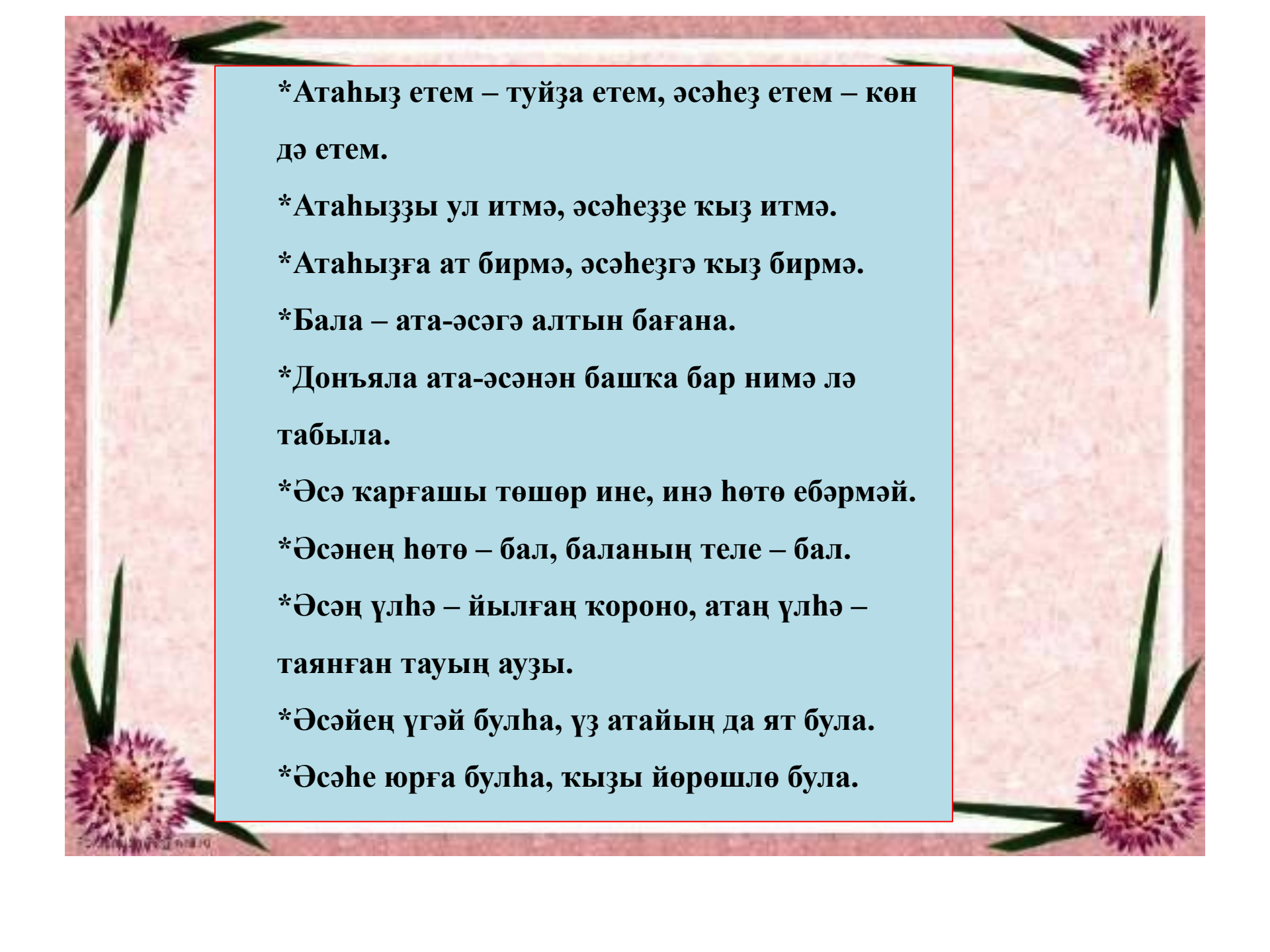
* Әсәһе ғәзәтһез – улы әзәпһез.

* Әсәһе тирәккә менһә, кызы ботакка менә.

*** Әсәһенә карап, кызын кос, атаһына карап, улын
кос.**

* Атаһыз етем – ярты етем, әсәһез етем – гел етем.

-
- *Әсәһе кызы кайғыһында, кызы үз кайғыһында.**
  - *Кыз кызлы булмаҫ, әсә кәзерен белмәһә, ул уллы булмаҫ, ата кәзерен белмәһә.**
  - *Әсәһе ниндәй – кызы шундай.**
  - *Кызы миңә яраһа, әсәһен бүре алһын.**
  - * Әсә һөтө менән инмәгән тана һөтө менән инмәй.**
  - *Әсә булмай әсәйең кәзерен белмәҫһең.**
  - *Әсәһе күрер – кызы һөйләр, атаһы күрер – улы.**
  - *Атаһыз бала етем түгел,әсәһез бала етем.**

*Атаһыз етем – туйза етем, әсәһез етем – көн дә етем.

*Атаһыззы ул итмә, әсәһеззе кыз итмә.

*Атаһызға ат бирмә, әсәһезгә кыз бирмә.

*Бала – ата-әсәгә алтын бағана.

*Донъяла ата-әсәнән башка бар нимә лә табыла.

*Әсә карғашы төшөр ине, инә һөтө ебәрмәй.

*Әсәнең һөтө – бал, баланың теле – бал.

*Әсәң үлһә – йылған короно, атаң үлһә – таянған тауың аузы.

*Әсәйең үгәй булһа, үз атайың да ят була.

*Әсәһе юрға булһа, кызы йөрөшлө була.

«Әсә» һүзе

картиналарға

ИҒТИБАРЫҒЫЗ ӨСӨН РӘХИМ